

Briselē, 30.11.2016.
COM(2016) 862 final

2016/0377 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ierosinātās regulas mērķis ir nodrošināt, ka visas dalībvalstis ievieš piemērotus instrumentus, lai novērstu elektroapgādes krīzes situācijas, kā arī sagatavotos tām un pārvarētu tās. Pat labas tirgu un sistēmu darbības gadījumā nevar izslēgt elektroapgādes krīzes risku, ko izraisa dažādi apstākļi (piemēram, ārkārtēji laikapstākļi, ļaunprātīgi uzbrukumi, tostarp kiberuzbrukumi, kurināmā trūkums). Turklāt, ņemot vērā, ka elektrosistēmas ir integrētas, krīzes situācijām bieži ir pārrobežu ietekme. Daži apstākļi (piemēram, ilgs aukstuma periods vai karstuma vilnis) var vienlaikus skart vairākas dalībvalstis, un pat sākotnēji vietēja mēroga negadījumi var strauji izplatīties pāri robežām.

Pašlaik dalībvalstu rīcība attiecībā uz krīzes situāciju novēršanu, kā arī sagatavošanos tām un to pārvarēšanu ievērojami atšķiras. Valstu noteikumi un prakse parasti ir vērsti tikai uz valsts kontekstu, neņemot vērā citās valstīs notiekošo. Valsts tiesisko regulējumu un pašreizējās prakses novērtējums Eiropas valstīs liecina, ka:

- (a) dalībvalstis novērtē atšķirīgus riskus;
- (b) dalībvalstis īsteno atšķirīgus pasākumus, lai novērstu un pārvarētu krīzes situācijas, un atšķiras arī pasākumu aizsākšanas brīžī¹;
- (c) atšķiras uzdevumi un pienākumi;
- (d) nav kopīgas izpratnes par to, ko nozīmē krīzes situācija.

Turklāt pastāv ierobežota informācijas apmaiņa un pārredzamība attiecībā uz dalībvalstu gatavošanos elektroapgādes krīzes situācijām un to risināšanu. Piemēram, saprotot, ka elektrosistēmām turpmākajos mēnešos var rasties ievērojama noslodze, dalībvalstis bieži vien īsteno pasākumus sadarbībā ar vietējiem pārvades sistēmu operatoriem (PSO), taču citas personas netiek sistemātiski informētas.

Šāda situācija ir radusies regulējuma nepilnību dēļ. Spēkā esošajā ES tiesiskajā regulējumā (Direktīvas 2005/89/EK² un 2009/72/EK³) ir paredzēti tikai vispārīgie mērķi attiecībā uz energoapgādes drošumu, lēmumu par to, kā sasniedzami šie mērķi, atstājot dalībvalstu ziņā. Konkrētāk, saskaņā ar noteikumiem dalībvalstis drīkst veikt “aizsardzības pasākumus” krīzes situācijās, tomēr tajos nav paredzēts, kā dalībvalstīm būtu jāsagatavojas šādām situācijām un tās jāpārvar.

Spēkā esošie tiesību akti vairs neatspoguļo mūsdienās par realitāti kļuvušo savstarpēji savienoto elektroenerģijas tirgu, kurā pieaug tādu krīzes situāciju iespējamība, kas var vienlaikus ietekmēt vairākas dalībvalstis.

Šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā apzinātās problēmas var rezumēt šādi:

- 1) krīzes novēršanas plāni un pasākumi ir paredzēti tikai valsts mērogā;
- 2) informācijas apmaiņa un pārredzamība nav pietiekama;

¹ Sk. analīzi Nozares apsekojuma par jaudas mehānismiem starpposma ziņojumā (C(2016) 2107 *final*) un minētajam ziņojumam pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu (SWD(2016) 119 *final*).

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. janvāra Direktīva 2005/89/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā (OV L 33, 4.2.2006., 22. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.).

3) nav vienotas pieejas attiecībā uz risku identificēšanu un novērtēšanu.

- **Saskanība ar spēkā esošajām politikas normām šajā politikas jomā**

Ierosinātā regula papildina noteikumus, kas izklāstīti trešajā enerģētikas paketē⁴, kura tiek pārskatīta vienlaikus ar šā priekšlikuma sagatavošanu. Pārskatītās trešās enerģētikas paketes mērķis būs uzlabot elektroenerģijas iekšējā tirgus darbību, cita starpā nodrošinot lielāku elastību un ierobežojot iespējas piešķirt subsīdijas ražošanas pietiekamībai, tostarp izmantojot koordinētu Eiropas ilgtermiņa resursu pietiekamības novērtējumu. Par mērķi tiks izvirzīta arī sistēmas drošības uzlabošana, ko panāk, izveidojot reģionālos operatīvos centrus un tādējādi nodrošinot labāku sadarbību starp PSO reģionālā līmenī.

Ierosinātajā regulā ir noteikts, kādi pasākumi dalībvalstīm būtu jāveic, lai novērstu un pārvarētu krīzes situācijas, un kā dalībvalstīm būtu savstarpēji jāsadarbjas minētā mērķa sasniegšanai, konkrētāk, ir paredzētas vienotas risku novērtēšanas metodes, uzlabota salīdzināmība un pārredzamība sagatavošanās posmā un elektroapgādes krīzes laikā un nodrošināts, ka pat krīzes apstākļos elektroenerģija tiek piegādāta tiem, kuriem tā ir nepieciešama visvairāk. Tā arī nodrošina regulējumu piegādes drošuma problēmu sistemātiskākai uzraudzībai ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas starpniecību. Ar regulu tiek papildināta pārskatītā trešā enerģētikas pakete, nodrošinot, ka pat krīzes situācijās prioritāti piešķir uz tirgus principiem balstītiem pasākumiem un ka tirgi var darboties iespējami ilgāk.

Ierosinātā regula aizstāj Direktīvu 2005/89/EK (Piegādes drošuma direktīva), kurā bija paredzēta ļoti plaša tādu mērķu sistēma, kas dalībvalstīm jāasniedz piegādes drošuma jomā, bet kam bija maza praktiskā vērtība. Tādēļ tiks atcelta minētā direktīva, kā arī daži pašreizējās trešās enerģētikas paketes noteikumi, kas attiecas uz piegādes drošumu, konkrētāk, Elektroenerģijas direktīvas⁵ 4. pants (kurā dalībvalstīm paredzēta prasība uzraudzīt piegādes drošumus, izmantojot valstu ziņojumus) un 42. pants (kas ļauj dalībvalstīm veikt “aizsardzības pasākumus” pēkšņas krīzes gadījumā elektroenerģijas nozarē).

Tīkla kodeksos un pamatnostādņēs, kas pieņemti saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 714/2009⁶ 6. pantu, ir paredzēti saskaņotie principi attiecībā uz operatīvās plānošanas un grafika plānošanas procesiem, kas nepieciešami, lai sagatavotos reālā laika darbības drošības problēmām. Regulas projekts papildina šos tehniskos noteikumus, nodrošinot administratīvos un politiskos mehānismus, lai palīdzētu valstu iestādēm novērst un pārvarēt krīzes situācijas, savstarpēji sadarbojoties, bet arī izvairoties no nevajadzīgas iejaukšanās tirgus darbībā un PSO uzdevumos.

Ierosinātā regula īpaši pamatojas uz *Sistēmu darbības pamatnostādņēm*⁷ un *Tīkla kodeksu attiecībā uz ārkārtas situācijām un darbības atjaunošanu*⁸, kuros sniegti tehniskie noteikumi

⁴ Trešajā enerģētikas paketē elektroenerģijas jomā ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 713/2009, ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr. 1228/2003 atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 15. lpp.).

⁷ Komisijas XXX Regula (ES) .../..., ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības pamatnostādnes (OV [...]).

PSO par to, kā nodrošināt sistēmas drošību, tostarp ārkārtas situācijās. Minētajiem noteikumiem būtu jāsniedz iespēja PSO efektīvi novērst vairākumu negadījumu, taču tie paši par sevi negarantē, ka dalībvalstis būs pienācīgi sagatavojušās liela mēroga krīzes situācijām un varēs tās pārvarēt, jo sevišķi pārrobežu krīžu gadījumos, kuros bieži vien jāpieņem politiski jutīgi lēmumi (piemēram, par elektroapgādes pārtraukšanu).

Ierosinātā regula atbilst spēkā esošajiem tiesību aktiem kiberdrošības un kritiskās infrastruktūras jomā. Kiberdrošības vispārīgie noteikumi ir izklāstīti Direktīvā (ES) 2016/1148 (TID direktīva)⁹, bet īpaši noteikumi prioritārā kārtā saskaņā ar pārskatīto Elektroenerģijas regulu tiks izstrādāti kā tīkla kodekss, kurā ņemti vērā jauni riski, kuru cēlonis ir energosistēmu digitalizācija. Ierosinātā regula papildina TID direktīvu, nodrošinot, ka kiberincidenti ir atbilstoši identificēti kā risks un ka risku sagatavotības plānos ir atbilstoši atspoguļoti pasākumi to novēršanai. Ierosinātā regula papildina arī Padomes Direktīvu 2008/114/EK¹⁰, ar kuru tika izveidota vienota procedūra tādu Eiropas Kritisko infrastruktūru (EKI) noteikšanai kā ražošanas un pārvades infrastruktūras un iekārtas un to aizsardzībai pret teroristu uzbrukumiem un citiem fiziskiem riskiem. Ierosinātajā regulā galvenā uzmanība ir pievērsta tam, kā nodrošināt elektrosistēmas noturību kopumā un kā pārvarēt krīzes situācijas to rašanās gadījumā.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Ar ierosināto regulu ir paredzēts īstenot Enerģētikas savienības galvenos mērķus, kas noteikti Pamatstratēģijā spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku.

Ierosinātā regula arī atbilst Savienības mērķim nostiprināt Enerģētikas kopienu. Tā kā elektroapgādes krīzes situācijas var sniegties pāri Savienības robežām un aptvert arī Enerģētikas kopienas valstis, Savienībai, novēršot elektroenerģijas krīzes, gatavojoties tām un risinot tās, būtu cieši jāsadarbojas ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējiem pusēm, lai nodrošinātu efektīvu krīzes pārvarēšanu plašākā Eiropas teritorijā.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Ierosinātajā regulā ir piedāvāti pasākumi, lai novērstu un risinātu elektroapgādes krīzes situācijas Eiropas Savienībā, kā arī sagatavotos tām. Tādēļ regulas juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 194. pants.

- **Subsidiaritāte (jomā, kas nav Savienības ekskluzīvā kompetencē)**

LESD 194. pantā ir norādīts, ka enerģijas tirgus darbības un energoapgādes drošuma Savienībā nodrošināšanai ir nepieciešama koordinācija, pārredzamība un sadarbība dalībvalstu politikas izstrādē piegādes drošuma jomā.

ES rīcības nepieciešamības pamatā ir pierādījumi, ka valstu pieejas ne tikai noved pie nepilnvērtīgiem pasākumiem, bet faktiski pastiprina krīzes ietekmi. Turklāt krīzes situācijas bieži vien neapstājas pie valsts robežām un var tieši vai netieši skart vairākas dalībvalstis. Tādēļ, ņemot vērā iespējamo ietekmi uz piegādes drošumu kaimiņu dalībvalstī un/vai uz

⁸ Komisijas XXX Regula (ES) ../../, ar ko izveido tīkla kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā (OV [...]).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 6. jūlija Direktīva (ES) 2016/1148 par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā (OV L 194, 19.7.2016., 1.–30. lpp.).

¹⁰ Padomes 2008. gada 8. decembra Direktīva 2008/114/EK par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp.).

iespējamās elektroenerģijas nepietiekamības novēršanai paredzētu pasākumu pieejamību, valstu darbības attiecībā uz sagatavotību un risku mazināšanu nevajadzētu noteikt tikai valsts līmenī.

Tā kā ES elektroenerģijas tīklu starpsavienojums kļūst aizvien ciešāks, ir nepieciešama piegādes drošuma pasākumu koordinācija. Ja šādas koordinācijas nebūs, pasākumi, kas tiek īstenoti tikai valstu līmenī, var apdraudēt energoapgādes drošumu citās dalībvalstīs vai ES līmenī. Tādas situācijas kā ilgais aukstuma periods 2012. gadā ir pierādījušas, ka koordinēta rīcība un solidaritāte ir būtiskas, lai nodrošinātu elektroenerģijas pieejamību saņēmējiem, kuriem tā ir nepieciešama visvairāk. Rīcība vienā valstī var radīt elektroapgādes pārtraukumu risku kaimiņvalstīs (piemēram, vienas valsts vienpusējam lēmumam piemērot eksporta aizliegumu bija būtiska nelabvēlīga ietekme uz citu valstu elektroenerģijas un gāzes nozari). Turklāt koordinācija starp dalībvalstīm var nodrošināt plašāku risinājumu klāstu.

Efektīvāku un lētāku pasākumu iespējas, kas radušās reģionālās koordinācijas rezultātā, nav pilnībā izmantotas¹¹, un tas nelabvēlīgi ietekmē ES patērētājus.

- **Proporcionalitāte**

Ierosinātā regula ir paredzēta, lai nodrošinātu atbilstošu sagatavotības līmeni visā Eiropā, vairotu uzticību un sadarbību dalībvalstu starpā un mazinātu ietekmi uz klientiem krīzes gadījumā. Lai sasniegtu šo mērķi, regulā ir sniegti kopīgi noteikumi un principi, kas jāievēro, kā arī mehānismi pārrobežu sadarbībai.

Tomēr priekšlikums neparedz pilnībā saskaņot visus pasākumus, nosakot tos ES līmenī.

Reģionālā sadarbība starp dalībvalstīm ir nepieciešama, lai novērstu trūkumus pašreizējā sistēmā, kurā brīvprātīga sadarbība attiecas tikai uz PSO, un sniegtu iespēju risināt problēmas reģionālā līmenī.

- **Instrumenta izvēle**

Elektroapgādes drošuma direktīvas (galvenais tiesību akts šajā jomā) izvērtējumā ir konstatēts, ka, dalībvalstīm īstenojot ES līmenī noteiktos principus, ir radušies dažādi valsts mēroga noteikumi un prakses, kas atšķiras dažādās ES valstīs.

Regula ir piemērotāks instruments saskaņotas un pārredzamas tādu pasākumu īstenošanas nodrošināšanai, kuri paredzēti, lai novērstu un risinātu elektroapgādes krīzes un tām sagatavotos.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude**

Komisija ir izvērtējusi Elektroapgādes drošuma direktīvu, pārbaudot tās darbību, balstoties uz pieciem kritērijiem: nozīmīgums, lietderīgums, efektivitāte, saskaņotība un ES pievienotā vērtība. Izvērtējuma rezultāti ir atspoguļoti ietekmes novērtējumā ietvertajā problēmas noteikšanas sadaļā. Turpmāk rezumēti galvenie secinājumi:

- direktīva nav bijusi efektīva savu mērķu sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz piegādes drošuma uzlabošanu Eiropā. Dažas no tajā paredzētajām prasībām ir pārņemtas

¹¹ Pašreizējās ES makroreģionu stratēģijas un Eiropas teritoriālā sadarbība veicina reģionālo sadarbību starp dalībvalstīm, tomēr šī reģionālā sadarbība neattiecas uz elektroapgādes krīzes situāciju novēršanu un pārvarēšanu.

turpmākos tiesību aktos (jo sevišķi trešajā enerģētikas paketē un *TEN-E* regulā¹²); tomēr joprojām pastāv regulējuma nepilnības, jo sevišķi attiecībā uz krīzes situāciju novēršanu un pārvarēšanu,

- saskaņā ar direktīvu veiktai intervencei vairs nav nozīmes, jo tās prasības vairs neatbilst pašreizējām problēmām piegādes drošuma jomā. Tā kā elektrosistēmas kļūst aizvien ciešāk saistītas, tikai valsts mēroga pieeja vairs nav uzskatāma par atbilstošu,
- direktīvas pievienotā vērtība ir bijusi ļoti ierobežota, jo ar to tika izveidots vispārējs regulējums, taču kopumā piegādes drošuma standartu noteikšana tika atstāta dalībvalstu ziņā.

• **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Sabiedriskajā apspriešanās par risku sagatavotību elektroapgādes drošuma jomā (no 2015. gada 15. jūlija līdz 9. oktobrim) tika saņemtas 75 atbildes, cita starpā no valsts iestādēm, starptautiskām organizācijām (no Starptautiskās Enerģētikas aģentūras), Eiropas struktūrām (no Energoregulatoru sadarbības aģentūras (ACER) un elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla (ENTSO-E)) un nozīmīgākajām ieinteresētajām personām (no uzņēmumiem un asociācijām). Apspriešanas mērķis bija uzzināt ieinteresēto personu viedokli, jo īpaši par to, kā dalībvalstīm būtu jāsagatavojas un savā starpā jāsadarbojas, lai noteiktu un pārvarētu ar elektroapgādes drošumu saistītos riskus. Galvenie apspriešanas rezultāti un saņemtās atbildes ir apkopotas turpmāk tekstā un ir pieejamas arī Komisijas tīmekļa vietnē¹³. Dažādie viedokļi ir atspoguļoti ietekmes novērtējumā.

Apspriešanās atklājās, ka lielākā daļa respondentu (uzņēmumi, asociācijas un valdības) uzskata, ka pašreizējā tiesiskajā regulējumā (Piegādes drošuma direktīvā) nav pietiekami ņemta vērā savstarpējā atkarība integrētā Eiropas elektroenerģijas tirgū.

• **Ekspertu atzinumu ievākšana un izmantošana**

Ierosinātā regula un ietekmes novērtējums tika sagatavoti, pamatojoties uz lielu materiālu kopumu (sk. zemsvītras piezīmes ietekmes novērtējumā). Ietekmes novērtējuma vajadzībām arī īpaši tika pārskatīti spēkā esošie valsts mēroga noteikumi un prakses attiecībā uz risku sagatavotību elektroapgādes drošuma jomā¹⁴.

Izstrādes procesā dažādi šā priekšlikuma aspekti tika apspriesti ar dalībvalstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām Eiropas Elektroenerģijas regulēšanas forumā (2016. gada 3.–4. martā) un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupā (2015. gada 16. novembrī un 2016. gada 3. maijā).

• **Ietekmes novērtējums**

Visiem piedāvātajiem pasākumiem tika veikts ietekmes novērtējums.

Regulējuma kontroles padome sniedza labvēlīgu atzinumu 2016. gada 4. novembrī.

Ietekmes novērtējumā bija aplūkoti četri politiskā risinājuma varianti:

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009 (OV L 115, 25.4.2013., 39. lpp.).

¹³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-risk-preparedness-area-security-electricity-supply>.

¹⁴

<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DG%20ENER%20Risk%20preparedness%20final%20report%20May2016.pdf>.

0+) labāka īstenošana / izpildes panākšana (neregulatīva pieeja);

- 1) minimāli noteikumi, kas jāīsteno dalībvalstīm;
- 2) minimāli noteikumi, kas jāīsteno dalībvalstīm, kā arī reģionālā sadarbība;
- 3) pilnīga saskaņošana un lēmumu pieņemšana reģionālā līmenī.

0+ variants netika atbalstīts, jo labāka īstenošana un izpildes panākšana nesniegtu vēlamus rezultātus, tāpēc ka pašreizējā tiesiskajā regulējumā ir paredzēti tikai vispārīgie principi un ir piešķirta ļoti plaša rīcības brīvība dalībvalstīm attiecībā uz to īstenošanu.

1. varianta mērķis ir uzlabot salīdzināmību un pārredzamību visās dalībvalstīs risku sagatavotības jomā, taču tas neapmierina vajadzību uzlabot pārrobežu sadarbību.

2. variants novērš daudzus 1. risinājuma trūkumus un nodrošina efektīvāku risinājumu kopumu. Konkrētāk, reģionālā līmenī koordinēti plāni nodrošina, ka riski tiek noteikti reģionālā līmenī un ka tiek pieņemti saskaņoti pasākumi krīzes situāciju novēršanai un pārvarēšanai.

3. variants paredz ļoti invazīvu pieeju, kuras mērķis ir novērst iespējamus riskus, pilnībā saskaņojot principus un paredzot konkrētus risinājumus.

Ieteicamais risinājums ir 2. risinājuma variants.

Izskatot 2. variantu, tika ņemti vērā turpmāk minētie ietekmes veidi.

1. *Ekonomiskā ietekme*

Analīzē ir secināts, ka 2. variants, izmantojot ciešāku reģionālo koordināciju, nodrošinās labāku sagatavotību krīzes situācijām ar zemākām izmaksām. Modelēšanas rezultāti¹⁵ liecina, ka cieši integrēti tirgi un reģionālā koordinācija ārkārtēju laikapstākļu laikā ir ļoti svarīgi situācijas pārvaldībā sistēmas noslodzes (augsta pieprasījuma) periodos, kā arī elektroapgādes pārtraukumu iespējamības samazināšanā.

Svarīgākais ir tas, ka valsts līmeņa pieeja neņem vērā kaimiņvalstu līdzdalību krīzes situācijā, savukārt reģionālā pieeja nodrošina elektrostaciju labāku izmantojumu un lielāku iespēju, ka neradīsies slodzes zudumi. To mēra, izmantojot piegādes drošuma rādītāju “paredzamais nepiegādātais elektroenerģijas daudzums” (*EENS*), kas ir elektroenerģijas daudzums, kurš netiek piegādāts patērētājiem elektroapgādes pārtraukumu dēļ, un ko izsaka procentos no ikgadējā pieprasījuma. Dalībvalstu savstarpējās sadarbības gadījumā nepiegādātās elektroenerģijas daudzuma īpatsvars ievērojami samazinās (*EENS* vērtība samazinās no 0,36 %, ja sadarbība netiek īstenota, līdz 0,02 %, ja tiek īstenota reģionālā sadarbība).

Labāka koordinācija samazinātu sistēmas kopējās izmaksas, un tas varētu labvēlīgi ietekmēt cenas patērētājiem. Turpretim, ja netiktu koordinēts tas, kā paredzēts novērst un pārvarēt krīzes situācijas, rastos ievērojamas alternatīvās izmaksas. Nesenā pētījumā konstatēts, ka Eiropas elektroenerģijas tirgus integrācija varētu sniegt būtiskus ieguvumus (EUR 12,5–40 miljardi laikposmā līdz 2030. gadam). Taču, ja dalībvalstis mēģinātu sasniegt elektroapgādes drošuma mērķus patstāvīgi, šī summa samazinātos par EUR 3–7,5 miljardiem¹⁶.

2. *Ko un kā tas skartu*

Minētais 2. variants labvēlīgi ietekmēs sabiedrību kopumā un jo īpaši elektroenerģijas patērētājus, jo tas palīdz novērst krīzes situācijas un nevajadzīgus un nesamērīgus

¹⁵ Artelys, *Study S16: Analysis revenue related risks for power producers*, 2016. Artelys, *Study S4: Generation and System Adequacy Analysis*, 2016.

¹⁶ BOOZ&CO, *Benefits of an integrated European energy market*, 2013.

elektroenerģijas atslēgšanas gadījumus. Vēl efektīvāka krīzes novēršana un pārvarēšana tiks nodrošināta, pieprasot dalībvalstīm efektīvi sadarboties un ieviešot instrumentus piegādes drošuma uzraudzībai ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas starpniecību.

Pasākumi arī labvēlīgi ietekmēs uzņēmējdarbību, jo tiks ievērojami uzlabota pārredzamība un salīdzināmība attiecībā uz to, kā dalībvalstis gatavojas krīzes situācijām un plāno tās pārvarēt. Tas palielinās juridisko noteiktību ieguldītājiem, elektroenerģijas ražotājiem un elektroenerģijas biržām, kā arī PSO, kuri pārvar īstermiņa krīzes situācijas.

No ieinteresētajām personām visvairāk tiks skartas kompetentās iestādes (piemēram, ministrijas un valsts regulatīvās iestādes) kā dalībnieki, kas ir atbildīgi par risku sagatavotības plānu izstrādi (novērtējumu par ietekmi uz valsts iestādēm skatīt turpmāk tekstā).

• **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Priekšlikums varētu palielināt administratīvos slogus, taču tikai ierobežotā mērā. Konkrētāk, valstu iestādēm būs iepriekš jāvienojas par savu risku sagatavotības plānu daļu reģionālā līmenī. Tomēr pieredze liecina, ka vairāk uz reģiona līmeni vērsta pieeja risku novērtēšanai un sagatavotībai ir tehniski un juridiski iespējama un tā nodrošina nozīmīgus ieguvumus patērētājiem un ekonomikai kopumā. Tā kā plānu reģionālās daļas faktiski izstrādātu reģionālie PSO koordinācijas centri, kopējais papildu slogs dalībvalstu pārvaldes iestādēm būtu ierobežots un to noteikti atsvērtu šādas sadarbības praktiskie ieguvumi¹⁷.

Vairāk uz reģiona līmeni vērsta sadarbība arī ļaus dalībvalstīm veidot sinerģijas, mācīties citai no citas un kopīgi izstrādāt paraugpraksi. Laika gaitā tam vajadzētu samazināt administratīvo ietekmi.

Iesaistītie dalībnieki Eiropā, piemēram, Komisija un *ENTSO-E*, sniegs norādījumus un veicinās sagatavošanās riskiem un risku pārvarēšanas procesu. Tas arī palīdzēs samazināt ietekmi uz dalībvalstīm.

Netiek izveidotas jaunas struktūras, un tiek racionalizēti spēkā esošie pienākumi. Piemēram, Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa ir pastāvoša struktūra, kurai jau regulāri notiek sanāksmes; ir plānots to padarīt efektīvāku, nosakot tai konkrētus uzdevumus. Turklāt tiks samazināti valstu ziņošanas pienākumi (piemēram, atceļot Elektroenerģijas direktīvas 4. pantā paredzēto pienākumu) un ES līmenī tiks ziņots pašreizējo ziņojumu un ziņošanas pienākumu (piemēram, *ACER* gada ziņojuma par elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu uzraudzību) ietvaros.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Vienīgā ar šo priekšlikumu saistītā ietekme uz budžetu skar Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (*ACER*) resursus. Šī ietekme ir apskatīta tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatā, kas pievienots līdztekus sagatavotajam Komisijas priekšlikumam par *ACER* izveides regulas pārstrādāšanu.

¹⁷ Ziemeļvalstu PSO, regulatori un enerģētikas iestādes sadarbojas, izmantojot Ziemeļvalstu Ārkārtas un krīzes situāciju pārvarēšanas forumu (*NordBER*). Tas ietver informācijas apmaiņu, apvienotās darba grupas un ārkārtas situāciju plānošanu Ziemeļvalstu enerģētikas nozarei kopumā, lai papildinātu valsts līmeņa darbu ārkārtas situāciju jomā un PSO sadarbību (www.nordber.org).

5. CITI JAUTĀJUMI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Komisija uzraudzīs, kā dalībvalstis īsteno ierosinātajā regulā paredzētos pasākumus. Nepieciešamības gadījumā Komisija piedāvās tām palīdzību, lai veiktu nepieciešamās izmaiņas valstu tiesību aktos, un rīkos darbseminārus visām dalībvalstīm (piemēram, ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas starpniecību) vai divpusējas sanāksmes par risku sagatavotības plānu izstrādi. Vajadzības gadījumā Komisija sāks procedūru, kas paredzēta LESD 258. pantā, ja kāda dalībvalsts nebūs izpildījusi pienākumu īstenot Savienības tiesības.

Komisija arī pastāvīgi uzraudzīs piegādes drošumu Eiropas Savienībā sadarbībā ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu.

• Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums

Ierosinātā regula satur turpmāk minētos elementus.

1. Kopīgi noteikumi par krīzes novēršanu un instrumenti pārrobežu sadarbības nodrošināšanai:

- dalībvalstīm būtu jāieceļ kompetentā iestāde, kas ir atbildīga par regulā paredzēto uzdevumu veikšanu, jo sevišķi risku sagatavotības plāna izstrādi,
- dalībvalstīm pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām ir jāizstrādā risku sagatavotības plāni, lai nodrošinātu maksimālu sagatavotību elektroapgādes krīzes situācijām un šādu situāciju efektīvu pārvarēšanu to rašanās gadījumā. Plāni būtu jāizstrādā, pamatojoties uz attiecīgi *ENTSO-E* un dalībvalstu identificētajiem elektroapgādes krīzes scenārijiem, un tajos būtu jāparedz plānotie vai veiktie pasākumi minēto scenāriju novēršanai un ietekmes mazināšanai,
- pirms plāna pieņemšanas kompetentajai iestādei būtu jāiesniedz projekts attiecīgā reģiona kompetentajām iestādēm un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai apspriešanai. Pēc apspriešanas galīgais plāns būtu jānosūta Komisijai, jāpublisko un jāatjaunina reizi trīs gados, ja vien attiecīgu apstākļu dēļ atjaunināšana nav jāveic biežāk,
- plānos vajadzētu būt divām daļām, kurās izklāstīti valsts pasākumi un koordinētie pasākumi, par ko vienojušās dalībvalstis katrā reģionā. Tajos būtu jāņem vērā katras dalībvalsts īpatnības un skaidri jānosaka kompetento iestāžu uzdevumi un pienākumi,
- visiem plānos ietvertajiem pasākumiem vajadzētu būt skaidri izklāstītiem, pārredzamiem, samērīgiem, nediskriminējošiem un pārbaudāmiem. Tie nedrīkstētu apdraudēt elektroapgādes drošumu citās dalībvalstīs vai Savienībā kopumā,
- plānos vajadzētu būt ietvertiem pasākumiem, ar ko tiktu nodrošināta vienlaicīgu krīzes situāciju pienācīga novēršana un pārvarēšana. Tiem jābūt saskaņotiem reģionālā kontekstā, un tajos jābūt vismaz šādiem elementiem:
 - (a) norādīta persona vai grupa, kas atbildīga par riska pārvaldību attiecīgajā reģionā;
 - (b) informācijas apmaiņas, paziņošanas un sadarbības mehānismi reģiona ietvaros;
 - (c) pasākumi krīzes, tostarp vienlaicīgu krīzes situāciju, ietekmes mazināšanai (piemēram, reģionālie slodzes samazināšanas plāni vai citi savstarpējās palīdzības pasākumi);

- (d) jebkādas izmaksu kompensēšanas shēmas, kas saistītas ar palīdzības pasākumiem;
- (e) ikgadējās plānu pārbaudes veikšanas procedūras.

2. Elektroapgādes krīzes situāciju pārvarēšana:

- regulā dalībvalstīm ir paredzēta prasība nekavējoties informēt kaimiņu dalībvalstis un Komisiju par elektroapgādes krīzes situāciju. Tām arī jāsniedz informācija par krīzes iemesliem, veiktajiem un plānotajiem pasākumiem tās ietekmes mazināšanai, kā arī iespējamo nepieciešamību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm,
- dalībvalstīm ir jāinformē Komisija un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa, ja tām ir konkrēta, būtiska un uzticama informācija par tādu notikumu iespējamību, kuri var izraisīt ievērojamu elektroapgādes pasliktinājumu,
- dalībvalstīm solidāri jāsadarbojas, lai sagatavotos elektroapgādes krīzes situācijām un tās pārvarētu ar mērķi pret atbildību nodrošināt elektroapgādi saņēmējiem, kuriem tā ir nepieciešama visvairāk,
- elektroapgādes krīzes gadījumā dalībvalstīm ir jārīkojas, pilnībā ievērojot elektroenerģijas iekšējā tirgus noteikumus. Pasākumus, kas nav balstīti uz tirgus principiem, var izmantot tikai kā galēju risinājumu, un tiem jābūt nepieciešamiem, samērīgiem, nediskriminējošiem un īslaicīgiem.

3. Piegādes drošuma rādītāji un riska novērtējumi:

- priekšlikumā *ENTSO-E* ir noteikta prasība izstrādāt metodiku elektroapgādes krīzes scenāriju identificēšanai reģionālā līmenī, ņemot vērā vismaz šādus riskus:
 - (a) retas un ārkārtējas dabas katastrofas;
 - (b) nelaimes gadījumu briesmas, kas pārsniedz N-1 drošības kritēriju¹⁸;
 - (c) izrietošie riski, piemēram, kurināmā trūkums;
 - (d) ļaunprātīgi uzbrukumi,
- risku sagatavotības plāna izstrādei *ENTSO-E* un dalībvalstīm būtu jāizmanto šī metodoloģija, lai noteiktu būtiskākos krīzes scenārijus,
- *ENTSO-E* arī būtu jāizstrādā metodika, kas izmantojama, lai novērtētu īstermiņa pietiekamību, proti, sezonālo pietiekamību, kā arī saražotās elektroenerģijas pietiekamības prognozes par nākamo nedēļu un attiecīgo dienu. Pēc *ACER* apstiprinājuma saņemšanas dalībvalstīm un *ENTSO-E* tā būtu jāizmanto īstermiņa novērtējumu veikšanā. Ierosinātais īstermiņa pietiekamības novērtējums papildina ilgtermiņa resursu pietiekamības novērtējumu, kas ierosināts pārskatītajā Elektroenerģijas regulā, — tas nodrošina koordinētu Eiropas elektroenerģijas pietiekamības novērtēšanu ar mērķi noteikt nepieciešamību pēc jaudas mehānismiem.

4. Izvērtēšana un uzraudzība:

¹⁸ Saskaņā ar dokumentu “Guideline on electricity transmission system operation” [“Elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības pamatnostādnes”] “(N-1) kritērijs” ir noteikums, saskaņā ar kuru elementi, kas turpina darboties PSO kontrolētajā teritorijā pēc ārkārtas situācijas rašanās, spēj pielāgoties jaunajiem darbības apstākļiem, nepārkāpjot darbības drošības robežas.

- lai nodrošinātu pārskatāmību pēc elektroapgādes krīzes, skartajām dalībvalstīm būtu jāveic krīzes un tās ietekmes *ex post* izvērtējums,
- priekšlikumā ir paredzēta sistemātiska ES piegādes drošuma uzraudzība, ko veic ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas starpniecību.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. pantu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹⁹,
ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²⁰,
saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
tā kā:

- (1) Elektroenerģijas sektorā Savienībā notiek būtiska pārkārtošanās, ko raksturo decentralizētāki tirgi, kuros ir lielāks skaits dalībnieku, labāk starpsavienotas sistēmas un lielāks atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvars. Šajā sakarā Direktīvas xxx/Regulas xxx/xxx [atsauce uz ierosināto Elektroenerģijas direktīvu un Elektroenerģijas regulu] mērķis ir atjaunināt tiesisko regulējumu, kas reglamentē Savienības iekšējo elektroenerģijas tirgu, lai tādējādi nodrošinātu tirgu un tīklu optimālu darbību, no kā iegūs gan uzņēmumi, gan patērētāji.
- (2) Labi funkcionējoši tirgi un sistēmas ir vislabākā garantija enerģijas piegādes drošībai. Tomēr pat tad, ja tirgi un sistēmas darbojas labi, nevar izslēgt elektroenerģētiskās krīzes izcelšanās risku ekstremālu meteoroloģisko apstākļu, ļaunprātīgu uzbrukumu vai kurināmā iztrūkuma iespaidā. Krīzes situāciju sekas bieži vien ietiecas arī citās valstīs. Pat ja incidenti sākotnēji bijuši lokāla mēroga, to ietekme var strauji izplatīties pāri valsts robežām. Daži ārkārtēji apstākļi, piemēram, aukstuma periods, karstuma vilnis vai kiberuzbrukums, vienlaicīgi var ietekmēt veselus reģionus.
- (3) Starpsavienotu elektroenerģijas tirgu un sistēmu kontekstā nevar uzskatīt, ka katra valsts ir viena pati atbildīga par krīžu novēršanu un pārvarēšanu. Ir vajadzīgs vienots noteikumu un koordinētu procedūru satvars, kas nodrošinās, ka dalībvalstis un citi aktori sekmīgi sadarbojas pāri valstu robežām, ievērojot pārredzamības un solidaritātes principu.
- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/89/EK²¹ nosaka nepieciešamos pasākumus, kas dalībvalstīm būtu jāveic, lai garantētu elektroapgādes drošību kopumā.

¹⁹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

²⁰ OV C [...], [...], [...]. lpp.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. janvāra Direktīva 2005/89/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā (OV L 33, 4.2.2006., 22. lpp.).

Minētās direktīvas noteikumi lielā mērā ir aizstāti ar vēlākiem tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz to, kā būtu jāorganizē tirgi, lai nodrošinātu, ka ir pieejama pietiekama jauda, kā būtu jāsadarbojas pārvades sistēmu operatoriem, lai nodrošinātu sistēmas stabilitāti²², kā arī attiecībā uz vajadzību nodrošināt, ka ir izveidota atbilstoša infrastruktūra²³. Šī regula konkrēti pievēršas krīžu novēršanai un pārvarēšanai elektroenerģijas sektorā.

- (5) Sistēmas darbības vadlīnijas²⁴ un Tīkla kodekss par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā²⁵ sniedz detalizētus noteikumus, kas reglamentē, kā pārvades sistēmu operatoriem un citiem attiecīgiem aktoriem būtu jārikojas un jāsadarbojas, lai nodrošinātu sistēmas drošību. Šiem tehniskajiem noteikumiem būtu jānodrošina, ka lielākā daļa elektroenerģētisko incidentu tiek efektīvi risināti operatīvajā līmenī. Šajā regulā galvenā uzmanība ir pievērsta elektroenerģētiskās krīzes situācijām, kam var būt lielāks mērogs un ietekme. Tajā izklāstīts, kas dalībvalstīm būtu jā dara, lai novērstu šādas situācijas, un kādus pasākumus tās var veikt, ja izrādās, ka ar sistēmas darbības noteikumiem vien nepietiek. Tomēr pat krīzes situācijās būtu jāturpina pilnībā ievērot sistēmas darbības noteikumus.
- (6) Šī regula nosaka vienotu noteikumu satvaru tam, kā novērst un pārvarēt elektroenerģētiskās krīzes situācijas, kā arī sagatavoties tām, un tas palielinās pārredzamību sagatavošanas posmā un elektroenerģētiskās krīzes laikā un nodrošinās, ka pat krīzes situācijā elektroenerģija tiek piegādātā tur, kur tā ir visvairāk vajadzīga. Tā prasa, lai dalībvalstis sadarbojas reģionālā līmenī, ievērojot solidaritātes principu. Tā arī nosaka satvaru sekmīgai enerģijas piegādes drošības uzraudzībai Eiropā ar Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas palīdzību. Rezultātā uzlabotos riskgatavība, turklāt ar zemākām izmaksām. Tai būtu arī jānostiprina iekšējais enerģijas tirgus, veicinot dalībvalstu uzticību un palāvību un novēršot nepiemērotu valsts iejaukšanos krīzes situācijās, jo īpaši izvairoties no nepamatotas pārrobežu plūsmu samazināšanas.
- (7) Tīklu un informācijas sistēmu drošības direktīva (turpmāk “TID direktīva”)²⁶ paredz vispārīgus noteikumus, taču sīkāki noteikumi par kibernetiskās drošības tiks izstrādāti ar tīkla kodeksu, kā paredzēts [ierosinātajā *Elektroenerģijas regulā*]. Šī regula papildina TID direktīvu, proti, tā nodrošina, ka kibernetiskie incidenti tiek atbilstoši identificēti kā risks un ka to risināšanai izmantotie pasākumi ir pienācīgi atspoguļoti riskgatavības plānos.
- (8) Padomes Direktīva 2008/114/EK²⁷ paredz procesu ar mērķi uzlabot izraudzītu Eiropas kritisko infrastruktūru — tostarp vairāku elektroinfrastruktūru — drošību Savienībā. Direktīva 2008/114/EK kopā ar šo regulu palīdz izveidot visaptverošu pieeju Savienības enerģētiskajai drošībai.

²² Atsauce uz pārskatīto trešo tiesību aktu paketi.

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes (OV L 115, 24.4.2013., 39. lpp.).

²⁴ Komisijas XXX Regula (ES) .../..., ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas (OV L..., ..., lpp.).

²⁵ Komisijas XXX Regula (ES) .../..., ar ko izveido tīkla kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā (OV L..., ..., lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 6. jūlija Direktīva (ES) 2016/1148 par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā (OV L 194, 19.7.2016., 1.–30. lpp.).

²⁷ Padomes 2008. gada 8. decembra Direktīva 2008/114/EK par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp.).

- (9) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums 1313/2013/ES²⁸ par Savienības civilās aizsardzības mehānismu prasa dalībvalstīm ik pēc trim gadiem sagatavot riska novērtējumus valsts vai attiecīgā vietējā līmenī un izstrādāt un attīstīt un pilnveidot katastrofu riska pārvaldības plānošanu. Konkrētajām riska novēršanas, riskgatavības un riska plānošanas darbībām vajadzētu būt saskanīgām ar plašākajiem daudzējāda apdraudējuma nacionālajiem riska novērtējumiem, ko prasa Lēmums 1313/2013/ES.
- (10) Lai atvieglotu elektroenerģētisko krīžu novēršanu, informācijas apmaiņu un *ex post* izvērtēšanu, dalībvalstīm būtu jāizraugās viena kompetentā iestāde, kas darbosies kā kontaktpunkts. Tā var būt jauna vai jau esoša struktūra.
- (11) Vienota pieeja krīžu novēršanai un pārvarēšanai, pirmkārt, nozīmē, ka visām dalībvalstīm elektroapgādes drošības risku apzināšanā jāizmanto vienas un tās pašas metodes un definīcijas un ka tās reāli spēj salīdzināt savu un kaimiņvalstu veikumu. Regulā elektroapgādes drošības monitoringam Savienībā ir apzināti divi rādītāji: “sagaidāmā nepadotā enerģija” (*EENS*), ko izsaka kā GWh gadā, un “sagaidāmais slodzes zuduma ilgums” (*LOLE*), ko izsaka kā stundas gadā. Šie rādītāji ir daļa no Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma, ko veic Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (*ENTSO-E*) atbilstīgi [*ierosinātās Elektroenerģijas regulas 19. pants*]. Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas regulāri uzraudzīs elektroapgādes drošību, par pamatu izmantojot šo rādītāju rezultātus. Šos rādītājus būtu jāizmanto arī Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (turpmāk “Aģentūra”), kad tā savos ikgadējos elektroenerģijas tirgus uzraudzības ziņojumos atbilstīgi [*ierosinātās ACER regulas 16. pantam*] ziņo par dalībvalstu veikumu elektroapgādes drošības jomā.
- (12) Lai nodrošinātu riska novērtējumu saskanību, kas krīzes situācijā vairo uzticēšanos starp dalībvalstīm, ir vajadzīga vienota pieeja riska scenāriju apzināšanai. Tādēļ *ENTSO-E* sadarbībā ar Aģentūru būtu jāizstrādā vienota riska apzināšanas metodika, proti, *ENTSO-E* sagatavotu metodikas priekšlikumu un Aģentūra to apstiprinātu.
- (13) Pamatojoties uz šo vienoto metodiku, *ENTSO-E* būtu regulāri jāizstrādā un jāatjaunina reģionālie krīzes scenāriji un jāapzina katram reģionam visnozīmīgākie riski, piemēram, ekstremāli meteoroloģiskie apstākļi, dabas katastrofas, kurināmā iztrūkums vai ļaunprātīgi uzbrukumi. Apskatot krīzes scenāriju, kas paredz gāzes iztrūkumu, gāzes piegādes traucējumu risks būtu jānovērtē, pamatojoties uz gāzes piegāžu un infrastruktūras traucējumu scenārijiem, ko izstrādājis gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls atbilstīgi *Gāzes piegādes drošības regulas 6. panta 6. punktam* [*ierosinātā Gāzes piegādes drošības regula*]. Dalībvalstīm, balstoties uz šiem scenārijiem, principā ik pēc trim gadiem būtu jāizstrādā un jāatjaunina savi nacionālie krīzes scenāriji. Šiem scenārijiem būtu jāveido pamats riskgatavības plāniem. Apzinot riskus nacionālā līmenī, dalībvalstīm būtu jāapraksta arī iespējamie riski, ko tās saskata attiecībā uz piegādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām, un iespējamie pasākumi (ja tādi ir), kas veikti, lai novērstu šādus riskus (piemēram, vispārīgi vai nozares tiesību akti par investīciju vētīšanu, īpašas tiesības kādiem akcionāriem utt.), ar norādi par to, kāpēc tās šādus pasākumus uzskata par pamatotiem.
- (14) Reģionālai pieejai, kā apzināt riska scenārijus un izstrādāt preventīvos un mīkstināšanas pasākumus, būtu jādod lieli ieguvumi gan pasākumu iedarbīguma, gan resursu optimāla izmantojuma ziņā. Turklāt vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes gadījumā koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja nodrošinās saskanīgus

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Lēmums Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 347, 20.12.2013., 24. lpp.).

pretpasākumus un mazinās iespējamo negatīvo blakusietekmi, kādu uz kaimiņu dalībvalstīm varētu atstāt šauri nacionāli pasākumi. Tāpēc šī regula prasa, lai dalībvalstis sadarbojas reģionālā kontekstā.

- (15) Kā norādīts [*ierosinātajā Elektroenerģijas regulā*], reģionālajiem operatīvajiem centriem būtu regulāri jānovērtē attiecīgie riski, jo tiem ir uzticēta šādu situāciju operatīvā vadība. Lai nodrošinātu, ka tie savus uzdevumus var veikt sekmīgi un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām valstu iestādēm nolūkā novērst un mīkstināt lielāka mēroga incidentus, šajā regulā prasītajai reģionālajai sadarbībai par pamatu būtu jāizmanto reģionālās sadarbības struktūras, ko izmanto tehniskā līmenī, proti, dalībvalstu grupas, kuras kopīgi izmanto vienu reģionālo operatīvo centru.
- (16) [*Ierosinātā Elektroenerģijas regula*] prasa, lai vidēja termiņa līdz ilgtermiņa Eiropas resursu pietiekamības novērtējumam (griezumā no 10 nākamajiem gadiem līdz nākamajam gadam) tiktu izmantota vienota metodika nolūkā nodrošināt, ka dalībvalstu lēmumi attiecībā uz iespējamajām investīciju vajadzībām ir balstīti kopīgi saskaņotos un pārredzamos principos. Šim novērtējumam ir cits mērķis nekā īstermiņa pietiekamības novērtējumiem, kurus izmanto, lai konstatētu īsos laikposmos iespējamās problēmas saistībā ar pietiekamību, un kuri ir sezonālās prognostiskās ainas (nākamajiem sešiem mēnešiem) un pietiekamības novērtējumi nākamās nedēļas līdz tekošās dienas griezumā. Runājot par īstermiņa novērtējumiem, ir vajadzīga vienota pieeja tam, kā tiek konstatētas iespējamās pietiekamības problēmas. *ENTSO-E* ir jāizdod ziemas un vasaras prognostiskās ainas, lai brīdinātu dalībvalstis un pārvades sistēmu operatorus par riskiem, kas saistībā ar piegādes drošību varētu iestāties nākamajos sešos mēnešos. Lai uzlabotu šīs prognostiskās ainas, tām par pamatu būtu jāizmanto vienota varbūtiskā metodika, ko ierosina *ENTSO-E* un apstiprina Aģentūra. Lai stiprinātu risku novērtēšanas reģionālo pieeju, *ENTSO-E* vajadzētu būt iespējai deleģēt reģionālajiem operatīvajiem centriem uzdevumus, kas saistīti ar sezonālajām ainām.
- (17) Pārvades sistēmu operatoriem un reģionālajiem operatīvajiem centriem sezonālo prognostisko ainu sagatavošanai izmantotā metodika būtu jāpiemēro, veicot jebkādu citu īstermiņa riska novērtējumu, proti, nākamās nedēļas līdz tekošās dienas elektroenerģijas ražošanas pietiekamības prognozes, ko paredz Komisijas Regula, ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas.
- (18) Lai nodrošinātu vienotu pieeju krīžu novēršanai un pārvarēšanai, katras dalībvalsts kompetentajai iestādei būtu jāapspiežas ar ieinteresētajām personām un jāizstrādā riskgatavības plāns. Šajos plānos būtu jāapraksta iedarbīgi, samērīgi un nediskriminējoši pasākumi, kas aptver visus apzinātos krīzes scenārijus. Šiem plāniem vajadzētu nodrošināt pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz apstākļiem, kādos krīzes situāciju mīkstināšanai var izmantot ārpustirgus pasākumus. Visiem plānotajiem ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt saskaņā ar šajā regulā izklāstītajiem noteikumiem.
- (19) Plāniem būtu jā sastāv no divām daļām, proti, tajos jāizklāsta gan nacionālie pasākumi, gan reģionālie pasākumi, par kuriem vienojušās reģiona dalībvalstis. Reģionālie pasākumi ir īpaši vajadzīgi vienlaicīgas krīzes apstākļos, kad koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja nodrošinās saskanīgus pretpasākumus un mazinās negatīvas blakusietekmes risku. Plānos būtu jāņem vērā konkrētās dalībvalsts īpatnības un būtu skaidri jāparedz kompetento iestāžu loma un pienākumi. Nacionālajos pasākumos būtu pilnībā jāņem vērā saskaņotie reģionālie pasākumi un pilnībā jāizmanto iespējas, ko sniedz reģionālā sadarbība. Pēc būtības tiem vajadzētu būt tehniskiem un operatīviem

plāniem: to funkcija ir palīdzēt novērst elektroenerģētiskās krīzes iestāšanos vai saasināšanos un mīkstināt tās sekas.

- (20) Plāni būtu regulāri jāatjaunina. Lai nodrošinātu, ka šie plāni ir allaž atjaunināti un iedarbīgi, katra reģiona kompetentajām iestādēm sadarbībā ar reģionālajiem operatīvajiem centriem ik gadu vajadzētu organizēt simulācijas.
- (21) Plānu sagatavošanu un apspriedes ar citām dalībvalstīm attiecīgajā reģionā un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu vajadzētu sekmēt ar attiecīgiem modeļiem. Apspriedēm reģionālā mērogā un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupā būtu jānodrošina, ka vienā dalībvalstī vai reģionā veikti pasākumi neapdraud piegādes drošību citās dalībvalstīs vai reģionos.
- (22) Lai krīzes situācijā nodrošinātu koordinētu rīcību un mērķorientētu palīdzību, ļoti svarīga ir informācijas apmaiņa. Tāpēc šī regula uzliek dalībvalstīm pienākumu informēt kaimiņos esošās dalībvalstis un Komisiju, tiklīdz tās nonāk elektroenerģētiskās krīzes situācijā. Tām arī jāsniedz informācija par krīzes cēloņiem, krīzes mīkstināšanai veiktajiem un plānotajiem pasākumiem un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Ja šī palīdzība neaptver tikai elektroapgādes drošību, piemērojama tiesiskais regulējums joprojām ir Savienības civilās aizsardzības mehānisms.
- (23) Ir svarīgi sekmēt saziņu un izpratni starp dalībvalstīm ikreiz, kad tām ir konkrēta, vērā ņemama un ticama informācija par tāda notikuma iestāšanos, kas varētu būtiski pasliktināt elektroapgādi. Šādos apstākļos dalībvalstīm būtu nekavējoties jāinformē Komisija un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa, sniedzot informāciju par pasliktināšanās cēloņiem, elektroenerģētiskās krīzes novēršanai plānotajiem pasākumiem un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm.
- (24) Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā dalībvalstīm būtu citai citu jāatbalsta solidaritātes garā un jānodrošina, ka elektroenerģija tiek piegādāta tur, kur tā ir visvairāk vajadzīga. Šīs sadarbības pamatā vajadzētu būt iepriekš saskaņotiem pasākumiem, kas izklāstīti riskgatauvības plānos. Vienojoties par sadarbību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā sociālie un ekonomiskie faktori, tostarp iedzīvotāju drošība un samērīguma princips. Tās ir aicinātas dalīties paraugpraksē un izmantot Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu kā diskusiju platformu tam, lai apzinātu pieejamos sadarbības un solidaritātes pasākumu variantus, tostarp kompensācijas mehānismus. Komisija var sekmēt reģionāli koordinēto pasākumu izstrādi attiecīgajā reģionā.
- (25) Šai regulai būtu jānodod elektroenerģijas uzņēmumiem un patērētājiem iespēja elektroenerģētiskās krīzes situācijās pēc iespējas ilgāk paļauties uz tirgus mehānismiem, kas noteikti [ierosinātajā *Elektroenerģijas direktīvā un Elektroenerģijas regulā*]. Iekšējo tirgu reglamentējošie noteikumi un sistēmas darbības noteikumi būtu jāievēro pat krīzes situācijās. Tas nozīmē, ka ārpustirgus pasākumi, piemēram, pieprasījuma piespiedu atslēgšana vai elektroenerģijas papildu piegādes ārpus normālas tirgdarbības, būtu jāizmanto tikai kā galējs līdzeklis tad, kad ir izsmeltas visas tirgus piedāvātās iespējas. Tāpēc pieprasījuma piespiedu atslēgšanu var uzsākt tikai pēc tam, kad ir izsmeltas visas pieprasījuma brīvprātīgas atslēgšanas iespējas. Turklāt ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt tādiem, kas ir vajadzīgi, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi.
- (26) Lai pēc elektroenerģētiskās krīzes nodrošinātu pārredzamību, skartajām dalībvalstīm būtu jāveic krīzes un tās ietekmes *ex post* izvērtējums, tajā pienācīgi iesaistot savu valsts regulatīvo iestādi. Šādā izvērtējumā cita starpā būtu jāņem vērā veikto

pasākumu iedarbīgums un samērīgums, kā arī to ekonomiskās izmaksas. Tam būtu jāaptver arī pārrobežu aspekti, piemēram, pasākumu ietekme uz citām dalībvalstīm un no tām saņemtās palīdzības apmērs.

- (27) Pārredzamības prasībām būtu jānodrošina, ka visi pasākumi, kas veikti krīzes situāciju novēršanai vai pārvarēšanai, atbilst iekšējā tirgus noteikumiem un ir saskaņā ar sadarbības un solidaritātes principiem, uz kuriem balstīta Enerģētikas savienība.
- (28) 2012. gadā Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa tika izveidota kā forums, kur apmainīties ar informāciju un ar ko veicināt sadarbību starp dalībvalstīm, it īpaši attiecībā uz piegādes drošību²⁹. Šī regula tās lomu pastiprina. Tai būtu jāveic konkrēti uzdevumi, jo īpaši saistībā ar riskgataavības plānu sagatavošanu, un tai būs ievērojama loma dalībvalstu veikuma uzraudzīšanā elektroapgādes drošības jomā un paraugprakses izstrādē, par pamatu izmantojot gūto informāciju.
- (29) Elektroenerģētiskā krīze var ietīekties ārpus Savienības robežām, tai skaitā arī Enerģētikas kopienas valstīs. Lai nodrošinātu sekmīgu krīzes pārvarēšanu uz robežām starp dalībvalstīm un līgumslēdzējām pusēm, Savienībai krīžu novēršanā un izturēšanā, kā arī darbībās, kas saistītas ar gatavošanos tām, būtu cieši jāsadarojas ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējām pusēm.
- (30) Lai riskgataavības ziņā elektroenerģijas sektorā Savienība varētu strauji reaģēt uz mainīgajiem apstākļiem, būtu Komisijai jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu attiecībā uz grozījumiem riskgataavības plānu modeļos. Īpaši svarīgi ir tas, lai Komisija sagatavošanas darbu laikā rīkotu atbilstošas apspriedes, tostarp ekspertu līmenī. Sagatavojot un izstrādājot deleģētos aktus, Komisijai būtu jānodrošina, lai attiecīgie dokumenti tiktu vienlaicīgi, laikus un pienācīgā kārtībā nosūtīti Eiropas Parlamentam un Padomei.
- (31) Dalībvalstis vienas pašas nevar pienācīgi sasniegt šīs regulas mērķi, t. i., Savienībā nodrošināt vissekmīgāko un visefektīvāko riskgataavību. Rīcības mēroga vai ietekmes dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpēc Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (32) Direktīva 2005/89/EK būtu jāatceļ,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

Šī regula paredz noteikumus par sadarbību starp dalībvalstīm nolūkā novērst un izturēt elektroenerģētiskās krīzes, kā arī sagatavoties tām, ievērojot solidaritātes un pārredzamības principus un pilnībā ņemot vērā konkurenciāla iekšējā elektroenerģijas tirgus prasības.

²⁹ Komisijas 2012. gada 15. novembra Lēmums, ar ko izveido Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (2012/C 353/02), OV C 353, 17.11.2012., 2. lpp.

2. pants Definīcijas

1. Šajā regulā piemēro definīcijas, kas noteiktas Elektroenerģijas direktīvas [ierosinātā Elektroenerģijas direktīva] 2. pantā un Elektroenerģijas regulas [ierosinātā Elektroenerģijas regula] 2. pantā.
2. Piemēro arī šādas definīcijas:
 - (a) “elektroapgādes drošība” ir elektrosistēmas spēja patērētājiem nodrošināt nepārtrauktu elektroenerģijas piegādi skaidri definētā līmenī;
 - (b) “elektroenerģētiskā krīze” ir esoša vai draudoša situācija, ko raksturo būtisks elektroenerģijas iztrūkums vai nespēja piegādāt elektroenerģiju galapatērētājiem;
 - (c) “vienlaicīga krīze” ir elektroenerģētiskā krīze, kas vienlaikus skar vairākas dalībvalstis;
 - (d) “krīzes pārvaldītājs vai krīzes pārvaldības grupa” ir persona, personu grupa vai iestāde, kurai uzdots elektroenerģētiskās krīzes laikā darboties kā kontaktpunktam un koordinēt informācijas plūsmu;
 - (e) “ārpustirgus pasākums” ir piedāvājuma vai pieprasījuma puses pasākums, kurš nozīmē novirzīšanos no tirgus noteikumiem vai komercilīgumiem un kura mērķis ir mīkstināt elektroenerģētisko krīzi;
 - (f) “reģions” ir tādu dalībvalstu grupa, kuras izmanto vienu reģionālo operatīvo centru, kas izveidots atbilstīgi *Elektroenerģijas regulas* [ierosinātā *Elektroenerģijas regula*] 33. pantam.

3. pants Kompetentā iestāde

1. Iespējami īsā laikā, bet ne vēlāk kā līdz [OP ievieto precīzu datumu: trīs mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] katra dalībvalsts izraugās pārvaldes iestādi vai valsts regulatīvo iestādi par savu kompetento iestādi, kas atbild par šajā regulā izklāstīto uzdevumu veikšanu. Kompetentās iestādes šīs regulas vajadzībām cita ar citu sadarbojas.
2. Tiklīdz dalībvalstis ir izraudzījušās kompetento iestādi, tās nekavējoties paziņo Komisijai iestādes nosaukumu un kontaktinformāciju.

II nodaļa Riska novērtējums

4. pants Piegādes drošības novērtējumi

Dalībvalstis nodrošina, ka visi riski, kas attiecas elektroapgādes drošību, tiek novērtēti saskaņā ar šajā regulā un *Elektroenerģijas regulas* [ierosinātā *Elektroenerģijas regula*] 18. pantā izklāstītajiem noteikumiem. Šajā nolūkā tās sadarbojas ar ENTSO-E un reģionālajiem operatīvajiem centriem.

5. pants

Metodika, kā reģionālā līmenī apzināt elektroenerģētiskās krīzes scenārijus

1. Līdz [OP ievieto precīzu datumu: divi mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] *ENTSO-E* iesniedz Aģentūrai priekšlikumu metodikai, kā apzināt reģionālā kontekstā visnozīmīgākos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus.
2. Krīzes scenārijus apzina, pamatojoties uz vismaz šādiem riskiem:
 - (a) reti un ārkārtēji dabas radīti apdraudējumi;
 - (b) nejauši apdraudējumi, kas pārsniedz N-1 drošības kritēriju;
 - (c) izrietoši apdraudējumi, tostarp kurināmā iztrūkums;
 - (d) ļaunprātīgi uzbrukumi.
3. Ierosinātā metodika ietver vismaz šādus elementus:
 - (a) visu nozīmīgo nacionālo un reģionālo apstākļu izsvērums;
 - (b) risku mijiedarbība un korelācija pāri robežām;
 - (c) vienlaicīgas krīzes scenāriju simulācijas;
 - (d) risku ranžējums pēc to ietekmes un varbūtīguma.

Izsverot gāzes piegādes traucējumu riskus sakarā ar risku apzināšanu atbilstīgi 2. punkta c) apakšpunktam, *ENTSO-E* izmanto gāzes piegādes un infrastruktūras traucējumu scenārijus, ko izstrādājis Gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls atbilstīgi *Gāzes piegādes drošības regulas 6. panta 6. punktam* [ierosinātā *Gāzes piegādes drošības regula*].
4. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas *ENTSO-E* rīko plašu apspriešanos, kurā piedalās vismaz nozares un patērētāju organizācijas, sadales sistēmu operatori, valstu regulatīvās iestādes un citas valstu iestādes. Apspriešanās rezultātus *ENTSO-E* pienācīgi ņem vērā.
5. Divu mēnešu laikā pēc tam, kad Aģentūra saņēmusi ierosināto metodiku, tā to vai nu apstiprina, vai arī groza. Ja Aģentūra priekšlikumu vēlas grozīt, pirms grozītās versijas pieņemšanas tā apspriežas ar *ENTSO-E*, un pēc tam dokumentu publicē savā tīmekļa vietnē.
6. Metodiku *ENTSO-E* regulāri atjaunina un pilnveido saskaņā ar 1. līdz 5. punktu. Aģentūra vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas *ENTSO-E* iesniedz Aģentūrai ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc projekta saņemšanas Aģentūra izmaiņas groza vai apstiprina, un pēc tam dokumentu publicē savā tīmekļa vietnē.

6. pants

Elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana reģionālā līmenī

1. Līdz [OP ievieto precīzu datumu: desmit mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā], par pamatu izmantojot atbilstīgi 5. pantam pieņemto metodiku, *ENTSO-E* katram reģionam nosaka visnozīmīgākos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus. Uzdevumus, kas saistīti ar reģionālo krīzes scenāriju apzināšanu, tas var deleģēt reģionālajiem operatīvajiem centriem.

2. Apzinātos reģionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus *ENTSO-E* iesniedz apspriešanai Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupā.
3. *ENTSO-E* reizi trijos gados scenārijus atjaunina, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

7. pants

Elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana nacionālā līmenī

1. Līdz [OP ievieto precīzu datumu: desmit mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] dalībvalstis apzina visnozīmīgākos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus nacionālā līmenī.
2. Krīzes scenārijus apzina, par pamatu izmantojot vismaz 5. panta 2. punktā minētos riskus, un tiem jābūt saskanīgiem ar atbilstīgi 6. pantam apzinātajiem reģionālajiem scenārijiem. Dalībvalstis reizi trijos gados scenārijus atjaunina, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.
3. Līdz [OP ievieto precīzu datumu: desmit mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] dalībvalstis informē Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu un Komisiju par iespējamajiem riskiem, ko tās saskata attiecībā uz piegādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām, un par pasākumiem, kas veikti, lai novērstu vai mazinātu šādus riskus, ar norādi par to, kāpēc šādus pasākumus uzskata par vajadzīgiem un samērīgiem.

8. pants

Īstermiņa pietiekamības novērtējumu metodika

1. Līdz [OP ievieto precīzu datumu: divi mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] *ENTSO-E* iesniedz Aģentūrai priekšlikumu metodikai, kā novērtēt īstermiņa pietiekamību, proti, sezonālo pietiekamību, kā arī nākamās nedēļas līdz tekošās dienas pietiekamību, un šī metodika aptver vismaz šādus aspektus:
 - (a) ievades elementu nenoteiktība, piemēram, pārvades jaudas pārtrauces varbūtīgums, elektrostaciju neplānotas dīkstāves varbūtīgums, bargi meteoroloģiskie apstākļi, pieprasījuma mainīgums un no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas daudzuma mainīgums;
 - (b) kritiskas situācijas iestāšanās varbūtīgums;
 - (c) vienlaicīgas krīzes situācijas iestāšanās varbūtīgums.

Metodika paredz varbūtīguma pieeju un ņem vērā reģionālo un Savienības mēroga kontekstu, pēc iespējas aptverot trešās valstis, kas ietilpst Savienības sinhronajās zonās.
2. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas *ENTSO-E* veic plašu apspriešanos, kurā piedalās vismaz nozares un patērētāju pārstāvji, sadales sistēmu operatori, valstu regulatīvās iestādes un citas valstu iestādes. Apspriešanās rezultātus *ENTSO-E* pienācīgi ņem vērā.
3. Divu mēnešu laikā pēc tam, kad Aģentūra saņēmusi ierosināto metodiku, tā to vai nu apstiprina, vai arī groza. Ja Aģentūra priekšlikumu vēlas grozīt, pirms grozītās versijas pieņemšanas tā apspriežas ar *ENTSO-E*, un pēc tam dokumentu publicē savā tīmekļa vietnē.

4. Metodiku *ENTSO-E* regulāri atjaunina un pilnveido saskaņā ar 1. līdz 3. punktu. Aģentūra vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas *ENTSO-E* iesniedz Aģentūrai ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc projekta saņemšanas Aģentūra izmaiņas groza vai apstiprina, un pēc tam dokumentu publicē savā tīmekļa vietnē.

9. pants

Īstermiņa pietiekamības novērtējumi

1. Visus īstermiņa pietiekamības novērtējumus veic saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku.
2. *ENTSO-E* sagatavo sezonālās pietiekamības ainas saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku. Rezultātus ziemas prognostiskajai aintai tas publicē vēlākais līdz katra gada 1. decembrim un vasaras prognostiskajai aintai līdz 1. jūnijam. Ar prognostisko ainu sagatavošanu saistītos uzdevumus tas var deleģēt reģionālajiem operatīvajiem centriem. Tas ar prognostiskajām ainām iepazīstina Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu, kura attiecīgā gadījumā par rezultātiem var sniegt ieteikumus.
3. Reģionālie operatīvie centri veic savu attiecīgo reģionu pietiekamības novērtējumus nākamās nedēļas līdz tekošās dienas griezumā, par pamatu izmantojot atbilstīgi 8. pantam pieņemto metodiku.

III nodaļa

Riskgatavības plāni

10. pants

Riskgatavības plānu izveide

1. Par pamatu izmantojot atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātos reģionālos un nacionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, katras dalībvalsts kompetentā iestāde apspriežas ar elektroenerģijas un dabasgāzes uzņēmumiem, attiecīgajām organizācijām, kas pārstāv mājsaimniecības un rūpnieciskos elektroenerģijas patērētājus, un valsts regulatīvo iestādi (ja tā nav kompetentā iestāde) un izveido riskgatavības plānu.
2. Plāns ietver nacionāla un reģionāla līmeņa pasākumus, kas definēti 11. un 12. pantā. Neskarot 15. pantu, visi pasākumi, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes situācijas un sagatavotos tām, ir pilnībā saskanīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību. Tie ir skaidri definēti, pārredzami, samērīgi un nediskriminējoši.
3. Plānu sagatavo pēc pielikumā dotā modeļa. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 19. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem šo modeli groza.
4. Pirms plāna pieņemšanas kompetentā iestāde projektu iesniedz apspriešanai attiecīgā reģiona pārējo dalībvalstu kompetentajām iestādēm un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai.
5. Trīs mēnešu laikā pēc plāna projekta iesniegšanas attiecīgā reģiona pārējo dalībvalstu kompetentās iestādes un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa to izskata un var sniegt ieteikumus.

6. Sešu mēnešu laikā pēc plāna projekta iesniegšanas konkrētā dalībvalsts plānu pieņem, pienācīgi ņemot vērā apspriešanās rezultātus un ieteikumus, kas saņemti no pārējo dalībvalstu kompetentajām iestādēm un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas. Pieņemto plānu tā nekavējoties iesniedz Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai.
7. Dalībvalstis plānus publisko, vienlaikus nodrošinot sensitīvās informācijas konfidencialitāti, kas jo īpaši attiecas uz informāciju par ļaunprātīgu uzbrukumu novēršanas un mīkstināšanas pasākumiem.
8. Dalībvalstis pirmo plānu pieņem un publicē vēlākais līdz [OP ievieto precīzu datumu: divi gadi pēc šīs regulas stāšanās spēkā]. Plānus tās reizi trijos gados atjaunina, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

11. pants

Riskgatavības plānu saturs: nacionālie pasākumi

1. Katrā plānā izklāsta visus pasākumus, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātās elektroenerģētiskās krīzes situācijas un sagatavotos tām. Tajā vismaz:
 - (a) iekļauj kopsavilkumu par elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem, kas definēti attiecīgajām dalībvalstīm vai reģionam saskaņā ar 6. un 7. pantā izklāstīto procedūru;
 - (b) nosaka kompetentās iestādes lomu un pienākumus;
 - (c) apraksta pasākumus, kas paredzēti, lai sagatavotos atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātajiem riskiem un novērstu tos;
 - (d) norāda krīzes pārvaldītāju vai krīzes pārvaldības grupu un nosaka tā(-s) uzdevumus;
 - (e) nosaka detalizētas procedūras, kas jāievēro elektroenerģētiskās krīzes situācijās, tostarp attiecīgās informācijas plūsmu shēmas;
 - (f) apzina tirgus pasākumu devumu elektroenerģētiskās krīzes situāciju pārvarēšanā;
 - (g) apzina iespējamus ārpus tirgus pasākumus, kas īstenojami elektroenerģētiskās krīzes situācijās, norādot ierosu, nosacījumus un procedūras to īstenošanai un to, kā ir nodrošināta to atbilstība 15. panta prasībām;
 - (h) sniedz detalizētu slodzes nomešanas plānu, kurā nosaka, kad slodzes ir jāņem, kādos apstākļos un kādas slodzes vērtības jāņem. Plānā norāda, kurām elektroenerģijas patērētāju kategorijām piešķirama īpaša aizsardzība pret atslēgšanu, un pamato šādas aizsardzības nepieciešamību, jo īpaši attiecībā uz sabiedrības drošību un personisko drošību;
 - (i) apraksta mehānismus, ko izmanto sabiedrības informēšanai par elektroenerģētisko krīzi.
2. Visos nacionālajos pasākumos ir pilnībā ņemti vērā reģionālie pasākumi, par ko panākta vienošanās saskaņā ar 12. pantu, un tie neapdraud elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā kopumā.

12. pants

Risikgataavības plānu saturs: reģionāli koordinētie pasākumi

1. Papildus 11. pantā minētajiem pasākumiem katras dalībvalsts plānā ir ietverti reģionālie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek pienācīgi novērstas un pārvarētas krīzes situācijas ar pārrobežu ietekmi. Par šiem pasākumiem vienojas attiecīgā reģiona līmenī, un tajos norāda vismaz šādu informāciju:
 - (a) reģionālais krīzes pārvaldītājs vai krīzes pārvaldības grupa;
 - (b) mehānismi informācijas apmaiņai un sadarbībai reģionā;
 - (c) krīzes, tostarp vienlaicīgas krīzes situācijas, ietekmi mīkstinājoši pasākumi. Tie ietver reģionālos slodzes nomešanas plānus un tehniskos, juridiskos un finanšu noteikumus attiecībā uz savstarpējo palīdzību, lai nodrošinātu, ka elektroenerģiju var optimālā veidā piegādāt tur, kur tā ir visvairāk vajadzīga. Šajos noteikumos cita starpā paredz palīdzības ierosu, aprēķinu formulu vai summu, maksātājas un saņēmējas puses un arbitrāžas noteikumus;
 - (d) kārtību, kādā veic plānu ikgadējo testēšanu.
2. Par plānā iekļaujamajiem reģionālajiem pasākumiem vienojas attiecīgā reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes. Vismaz astoņus mēnešus pirms plāna pieņemšanas vai atjaunināšanas termiņa kompetentās iestādes par panākto vienošanos ziņo Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai. Ja attiecīgās kompetentās iestādes nav spējušas vienoties, tās informē Komisiju par domstarpību iemesliem. Šādā gadījumā Komisija var prasīt, lai Aģentūra, apspriežoties ar *ENTSO-E*, sekmē vienošanās panākšanu.
3. Sadarbībā ar reģionālajiem operatīvajiem centriem un iesaistot attiecīgās ieinteresētās personas, katra reģiona kompetentās iestādes reizi gadā veic krīzes simulācijas, proti, testē 1. punkta b) apakšpunktā minētos saziņas mehānismus.

IV nodaļa

Elektroenerģētiskās krīzes situāciju pārvarēšana

13. pants

Agrīnie brīdinājumi un krīzes izziņošana

1. Ja sezonālās pietiekamības aina vai cits avots sniedz konkrētu, nopietnu un ticamu informāciju par to, ka var iestāties tāds notikums, kas varētu būtiski pasliktināt elektroapgādes stāvokli kādā dalībvalstī, attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde bez liekas kavēšanās dod Komisijai un Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai agrīnu brīdinājumu. Tā informē par stāvokļa pasliktināšanās cēloņiem, veiktajiem un plānotajiem pasākumiem elektroenerģētiskās krīzes novēršanai un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Tā arī informē par pasākumu iespējamo ietekmi uz iekšējo elektroenerģijas tirgu, tostarp citās dalībvalstīs.
2. Saskaroties ar elektroenerģētiskās krīzes situāciju, konkrētās dalībvalsts kompetentā iestāde izziņo elektroenerģētisko krīzi un bez liekas kavēšanās informē kaimiņos esošo dalībvalstu kompetentās iestādes un Komisiju. Tā informē par elektroenerģētiskās krīzes izziņošanas iemesliem, krīzes mīkstināšanai veiktajiem un plānotajiem pasākumiem un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm.

3. Ja sniegtā informācija tiek atzīta par nepietiekamu, Komisija var prasīt, lai attiecīgā dalībvalsts sniedz papildu informāciju.
4. Ja kompetentā iestāde dod agrīnu brīdinājumu vai izziņo elektroenerģētisko krīzi, pēc iespējas lielākā mērā ir jāizpilda riskgataavības plānā izklāstītās darbības.

14. pants

Sadarbība un palīdzība

1. Dalībvalstis rīkojas un sadarbojas solidaritātes garā, lai novērstu un pārvarētu elektroenerģētiskās krīzes situācijas nolūkā nodrošināt, ka elektroenerģija tiek piegādāta tur, kur tā ir visvairāk vajadzīga, lai sargātu sabiedrības drošību un personisko drošību.
2. Ja tas ir vajadzīgs un iespējams, dalībvalstis cita citai piedāvā palīdzību, lai novērstu vai mazinātu elektroenerģētiskās krīzes. Par šādu palīdzību pienākas kompensācija.

15. pants

Tirgus noteikumu ievērošana

1. Pasākumi, kas veikti, lai novērstu vai mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes situācijas, ir saskanīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību.
2. Krīzes situācijā var aktivizēt ārpustirgus pasākumus, taču tikai tad, kad ir izsmeltas visas tirgus piedāvātās iespējas. Tie nedrīkst nepamatoti kropļot konkurenci un traucēt elektroenerģijas tirgus sekmīgu darbību. Tie ir tādi, kas ir vajadzīgi, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi.
3. Darījumu samazināšanu, tostarp jau piešķirtās starpzonu jaudas samazināšanu, starpzonu jaudas piegādes ierobežošanu jaudas piešķiršanai vai grafiku sastādīšanas ierobežošanu iniciē tikai saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti *Elektroenerģijas regulas 14. panta 2. punktā* [ierosinātā *Elektroenerģijas regula*], un noteikumiem, kas pieņemti, lai precizētu šo noteikumu.

V nodaļa

Izvērtēšana un uzraudzība

16. pants

Ex post izvērtējums

1. Tiklīdz iespējams, bet ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc elektroenerģētiskās krīzes situācijas izziņošanas attiecīgās kompetentās iestādes apspriežas ar savu valsts regulatīvo iestādi (ja tā nav kompetentā iestāde) un iesniedz Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai un Komisijai izvērtējuma ziņojumu.
2. Ziņojums satur vismaz šādus elementus:
 - (a) krīzi izraisījušā notikuma apraksts;
 - (b) veikto preventīvo, sagatavošanās un mīkstināšanas pasākumu apraksts un to samērīguma un iedarbīguma apraksts;
 - (c) veikto pasākumu pārrobežu ietekmes novērtējums;

- (d) pārskats par palīdzību, kas sniegta kaimiņos esošajām dalībvalstīm un trešām valstīm vai kas saņemta no tām;
 - (e) elektroenerģētiskās krīzes ekonomiskā ietekme un veikto pasākumu ietekme uz elektroenerģijas sektoru, proti, nepadotie elektroenerģijas daudzumi un pieprasījuma manuālo atslēgumu līmenis (t. sk. salīdzinājums starp pieprasījuma brīvprātīgo atslēgumu līmeni un pieprasījuma piespiedu atslēgumu līmeni);
 - (f) iespējamie vai ierosinātie uzlabojumi riskgataavības plānā.
3. Ja ziņojumā sniegtā informācija tiek atzīta par nepietiekamu, Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa un Komisija var prasīt, lai attiecīgā dalībvalsts sniegtu papildu informāciju.
4. Izvērtējuma rezultātus attiecīgās kompetentās iestādes iesniedz Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupai.

17. pants

Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupas veiktā uzraudzība

1. Papildus citiem konkrētiem šajā regulā izklāstītajiem uzdevumiem Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa apspriež un izskata:
- (a) *ENTSO-E* sagatavotā elektroenerģijas tīkla attīstības desmitgades plāna rezultātus;
 - (b) to, cik saskanīgi ir riskgataavības plāni, ko dalībvalstis pieņemušas, ievērojot 10. pantā minēto procedūru;
 - (c) *Elektroenerģijas regulas* [ierosinātā *Elektroenerģijas regula*] 19. panta 3. punktā minēto un *ENTSO-E* sagatavoto Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu rezultātus;
 - (d) dalībvalstu sniegumu piegādes drošības jomā, ņemot vērā vismaz rādītājus, kas aprēķināti Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, proti, sagaidāmā nepadotā enerģija (*EENS*) un sagaidāmais slodzes zuduma ilgums (*LOLE*);
 - (e) 9. pantā minēto sezonālo prognostisko ainu rezultātus;
 - (f) no dalībvalstīm saskaņā ar 7. panta 3. punktu saņemto informāciju;
 - (g) 16. pantā minēto *ex post* izvērtējuma ziņojumu rezultātus.
2. Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupa par 1. punktā minētajiem jautājumiem var dalībvalstīm sniegt ieteikumus, kuri attiecīgajām dalībvalstīm rūpīgi jāņem vērā.

VI nodaļa

Nobeiguma noteikumi

18. pants

Sadarbība ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējām pusēm

Dalībvalstis un Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses tiek aicinātas cieši sadarboties elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanā un riskgataavības plānu izstrādē, lai neviens no veiktajiem pasākumiem neapdraudētu dalībvalstu, līgumslēdzēju pušu vai Savienības piegādes drošību. Šajā sakarā Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses pēc Komisijas

uzaicinājuma var piedalīties Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupā attiecībā uz visiem jautājumiem, kas tās skar.

19. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 10. panta 3. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no [OP ievieto šīs regulas spēkā stāšanās datumu].
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 10. panta 3. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai arī vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģēta akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas paredzēti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu³⁰.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 10. panta 3. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam vai Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus, vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

20. pants

Atcelšana

Direktīvu 2005/89/EK atceļ.

21. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

³⁰ OV L 123, 18.1.2016., 1. lpp.